

2.3.2020

EOAK/6917/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Päivi Pihlajisto

NIMITYSPÄÄTÖKSESTÄ ILMOITTAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli - - - poliisilaitoksen menettelyä tehtävän täyttämässä.

Kantelija kertoi hakeneensa poliisilaitoksessa sisäisessä haussa ollutta tilannekeskuksen ryhmänjohtajan tehtävää. Viimeinen ilmoittautumispäivä tehtävään oli ollut 27.8.2019, ja hakuilmoituksessa tehtävän oli ilmoitettu olevan määräaikainen ajalle 23.9.–30.11.2019. Kantelijan mukaan tehtävä oli ilmeisesti sittemmin täytetty, mutta hän ei ollut saanut virkamieslain 6 d §:n 2 momentin mukaista ilmoitusta nimityspäätöksestä. Kun kantelija tiedusteli asiaa poliisilaitoksen oikeusyksiköstä, hän sai sähköpostitse vastauksen, että henkilöstöyksiköstä oli ilmoitettu ilmoituksen viivästyneen. Kantelija ei pitänyt kohtuullisena, että päätöstä tehtävän täyttämisestä ei ollut annettu tiedoksi, vaikka haettu viransijaisuus päättyi kantelun kirjoittamista seuraavana päivänä 30.11.2019.

2 SELVITYS

2.1 Selvityksen kohdentaminen

- - - poliisilaitosta pyydettiin hankkimaan selvitys ja antamaan lausunto.

Huomiota tuli kiinnittää erityisesti siihen, oliko tehtävän täyttämässä toimittu valtion virkamieslain ja hallintolain säännösten sekä valtiovarainministeriön ohjeistuksen mukaisesti. Edelleen tuli ottaa kantaa siihen, miksi nimityspäätös oli tehty 5.12.2019, kun hakuaika oli päättynyt 27.8.2019, tehtävän määräaikaisuus oli päättynyt 30.11.2019 ja henkilö oli nimitetty tehtävään 4.11.2019 alkaen.

2.2 Saatu selvitys

Poliisilaitos antoi lausunnon ja toimitti selvitykset komisario A:lta, henkilöstöpäällikkö - - - ja henkilöstöasiantuntija - - -.

2.3 Asiakirjoista ilmeneviä tietoja

Poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoimintasektorilla oli ollut sisäisessä haussa tilannekeskuksen ryhmänjohtajan (04.06.02) viransijaisuus ajalle 23.9.–30.11.2019 sijoituspaikkana - - - poliisiasema. Sittemmin sijaisuus oli jatkunut. Vaikka sijaisuus olisi voitu täyttää ilman sisäistä hakuja, poliisipäällikkö linjasi, että sijaisuus laitetaan sisäiseen hakuun, jotta jokainen voi halutesaan hakea sitä.

Ryhmänjohtajan tehtävää haki neljä henkilöä, jotka kaikki haastateltiin syyskuun alkupuolella. Haastattelun suorittivat - - - poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoimintasektorin päällystö ja joikaisessa haastattelussa oli mukana komisario A. Haastattelussa A kertoi, että kun valinta on selvä, siitä ilmoitetaan välittömästi haastattelussa olleille puhelimitse. A:n tehtävänä oli ensivaiheen ilmoittamisen lisäksi laatia kirjallinen nimitysesitys ja -muistio asiasta.

Valintapäätös tehtiin 20.9.2019. Samana päivänä A ilmoitti puhelimitse haastatelluille nimitettäväksi tulevasta henkilöstä. A ei ollut tavoittanut kantelijaa eikä tämä ollut palauttanut saamaansa puhelua. Valittu henkilö aloitti tilannekeskuksen ryhmänjohtajana 4.11.2019. Aloitusajankohta johtui siitä, ettei valittu henkilö voinut silloisten tehtäviensä takia aloittaa aikaisemmin, ja siitä, että tilannekeskuksen resurssitilanteen vuoksi tehtävässä oli järkevää aloittaa 4.11.2019. Tehtävään nimittämiseen saakka (3.11.2019) ryhmänjohtajan sijaisuutta hoiti toinen, tilannekeskuksessa työskentelevä henkilö. Ryhmänjohtajaksi valitun henkilön nimitystä oli myöhemmin jatkettu ajalle 1.12.2019–31.1.2020. Poliisilaitoksen käytännön mukaan määräaikaista tehtäviä ei laiteta uudelleen sisäiseen hakuun, jos vakituisesti virkaa hoitavan henkilön virkavapaus jatkuu. Kerran tehtävään sisäisesti valittu jatkaa kyseisessä tehtävässä.

Poliisilaitos on viitannut hallintolain luottamuksensuojaperiaatteeseen, jonka mukaan viranomaisten toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Käytännössä luottamuksen suojaamisen keskeisenä sisältönä on, että yksityisten tulee voida luottaa viranomaisten toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä viranomaisten tekemien hallintopäätösten pysyvyyteen. Tässä tapauksessa kantelijan on tullut voida luottaa siihen, että hänen hakiessaan sisäisellä haulla avoimeksi laitettua määräaikaista viransijaisuutta virantäytössä menetellään alusta loppuun asti hallintolain ja virkamieslain edellyttämällä tavalla. Näin ei ollut menetelty. Nimityspäätös oli tehty runsas kuukausi sen jälkeen, kun tehtävään valittu henkilö oli aloittanut määräaikaaisessa tehtävässään, ja vasta sen jälkeen, kun asiasta oli kanneltu.

Poliisilaitoksen mukaan komisario A:n selvityksestä ilmenee, että hän ilmoitti sijaisuutta hakeville henkilöille valinnasta ensivaiheessa puhelimitse. Ensivaiheen ilmoittaminen tapahtui hallintolain mukaisesti välittömästi. Kantelija ei kuitenkaan ollut vastannut hänelle soitettuun puheluun. Kantelija on työskennellyt tilannekeskuspäivystäjänä - - - eli samassa työpaikassa ja työpisteessä, johon haettiin ryhmänjohtajan sijaista. Siten kantelija ei ollut poliisilaitoksen mukaan voinut välttyä tiedolta, kuka tehtävään oli valittu, ja hänen oikeusturvansa tiedon saannin osalta ei ollut poliisilaitoksen mukaan tältä osin suuresti kärsinyt. Nimityspäätöksen tiedoksiannossa ei kuitenkaan ollut menetelty hallintolain tai virkamieslain edellyttämällä tavalla välittömästi, vaan kirjallinen nimityspäätös oli töiden ruuhkaantumisten vuoksi tehty vasta joulukuussa. Tältä osin kantelijan luottamuksensuojaperiaatetta on horjutettu.

Poliisilaitoksen mukaan sen oikeusyksikkö ottaa vuoden 2020 laillisuusvalvontasuunnitelmaansa yhdeksi laillisuusvalvontateemaksi poliisilaitoksen rekrytointiprosessin ja nimitysmenettelyn.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään niin, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Valtion virkamieslain 6 d §:n 2 momentin mukaan nimityspäätöksen tehneen viranomaisen on ilmoitettava viivytyksettä nimityksestä niille, jotka ovat virkaa tai virkasuhdetta hakeneet. Ilmoituksessa on mainittava täytettävänä ollut virka tai virkasuhde, päätöksen tehnyt viranomais, nimityspäivä sekä virkaan tai virkasuhteeseen nimitetty.

Valtiovarainministeriön virantäytössä noudatettavista periaatteista 30.4.2019 antaman ohjeen (VM/2643/00.00.00/2018) 8.2 kohdan mukaan nimityspäätöksen tulee täyttää hallintolaissa kirjalliselle hallintopäätökselle säädetyt kriteerit. Ohjeen 9 kohta käsittelee nimityspäätöksen tiedoksiantoa. Ohjeen mukaan nimityspäätöksestä on ilmoitettava viivytyksettä niille, jotka ovat virkaa tai virkasuhdetta hakeneet. Nimityspäätös annetaan tiedoksi tavallisena tiedoksiannona. Tavallisesta tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa ja tavallisesta sähköisestä tiedoksiannosta sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa.

3.2 Arviointi

- - - poliisilaitoksen sisäisessä haussa oli ollut tilannekeskuksen ryhmänjohtajan tehtävä, johon viimeinen ilmoittautumispäivä oli ollut 27.8.2019. Hakuilmoituksen mukaan kyseessä oli ollut määräaikainen tehtävä ajalle 23.9.–30.11.2019. Tehtävään ilmoittautuneet oli haastateltu syyskuun 2019 alkupuolella, ja tehtävään valittu henkilö oli ollut selvillä 20.9.2019. Haastattelussa oli kerrottu, että kun valinta on selvä, siitä ilmoitetaan välittömästi haastattelussa olleille puhelimitse. Tehtävään valitusta henkilöstä oli 20.9.2019 ilmoitettu puhelimitse kolmelle haastatellulle henkilöille, mutta koska kantelijaa ei ollut tavoitettu, hän ei ollut saanut muiden hakijoiden saamaa ilmoitusta. Valittu henkilö oli aloittanut tehtävässä 4.11.2019. Poliisilaitos oli tehnyt 5.12.2019 kirjallisen nimityspäätöksen, josta se oli ilmoittanut sähköisesti tehtävään ilmoittautuneille 9.12.2019. Ilmoituksen liitteenä oli ollut nimityspäätös.

Kirjallinen nimityspäätös oli siten tehty vasta noin kaksi ja puoli kuukautta sen jälkeen, kun tehtävään valittu henkilö oli jo ollut selvillä ja noin kuukausi sen jälkeen, kun tehtävään valittu henkilö oli jo aloittanut tehtävässä. Tämän vuoksi katson, että poliisilaitos ei tältä osin ollut menettelyt hallintolain hyvän hallinnon perusteiden mukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä.

Myöskään puhelimitse syyskuussa 2019 toteutetussa tehtävän täyttämisestä ilmoittamisessa ei ollut menetelty hyvän hallinnon perusteiden mukaisesti. En pidä hakijoiden tasapuolisen kohtelun näkökulmasta riittävänä sitä, että kantelijalle oli yritetty soittaa yhden kerran eikä häntä – kun hän ei ollut vastannut puhelimeen – ollut yritetty tavoittaa myöhemmin uudelleen puhelimitse eikä asiasta tuolloin ollut ilmoitettu hänelle muullakaan tavalla.

Sen sijaan sittemmin 5.12.2019 tehdystä nimityspäätöksestä oli ilmoitettu tehtävää hakeneille asianmukaisesti, kun heille oli toimitettu 9.12.2019 sähköisesti tieto nimityspäätöksestä.

Menettelyn moitittavuuden arvioinnissa olen ottanut huomioon sen, että poliisilaitoksen ilmoituksen mukaan laitoksen oikeusyksikkö ottaa vuoden 2020 laillisuusvalvontasuunnitelmassaan yhdeksi laillisuusvalvontateemaksi poliisilaitoksen rekrytointiprosessin ja nimitysmenettelyn.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsitykset - - - poliisilaitoksen tietoon lähettämällä sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.